

EQUINODERMS DE LA COL·LECCIÓ SALVADOR

Autor de la revisió: Teresa Madurell

S'han examinat 25 lots d'equinoderms (estrelles de mar i equinoïdeus) que corresponen a 11 espècies. Dels exemplars examinats, 20 lots corresponen a espècies amb distribució Atlàntica-Mediterrània i es troben ben representats al Mediterrani occidental. Els altres 5 lots són espècies provinents dels mars tropicals. Diversos dels exemplars examinats es troben fragmentats perquè les testes d'equinoïdeus són molt fràgils, però en general tots els exemplars presenten un bon estat de conservació.

La majoria dels exemplars revisats són espècies que ja es coneixen bé al final del segle XVIII. La notació antiga utilitzada a les etiquetes d'identificació fa referència a les obres de Linnaeus (1758); Müller (1776) i Gmelin (1788). Probablement doncs, la col·lecció d'equinoderms, com en el cas dels cnidaris, es va classificar a partir de les últimes dècades del 1700.

La majoria d'etiquetes que s'han revisat estaven en desacord amb l'exemplar al qual corresponien i per tant s'han hagut de re-ubicar (amb autorització i vist-i-plau de Pep Aurell). Etiquetes re-ubicades:

"418 -*Echinus cidaris* – Ref: Corona"

"420- *Echinus esculentus* - Ono europeo"

"421- *Echinus lacunosus* - Ono Indo"

"422- *Echinus espatangus* – Ono Medito".

"424- *Echinus mamillatus*"

La taxonomia ha estat actualitzada seguint WoRMS (2014).

A continuació es relacionen les espècies que conformen la col·lecció i les peculiaritats:

Equinoderms del Mediterrani (20 lots, 7 espècies)

Es tracta en tots els cassos d'espècies emblemàtiques de poca profunditat amb distribució Atlàntica-Mediterrània. Com en el cas dels Cnidaris, el fet que es trobin nombrosos exemplars de la mateixa espècie i la informació sobre l'origen en algunes etiquetes d'identificació indiquen que es tracta de material del Mediterrani i segurament de la mateixa costa catalana.

Astropecten irregularis (1 exemplar)

Echinaster sepositus (1 exemplar)

Arbacia lixula (1 exemplar)

Cidaris cidaris (3 exemplars, 2 lots de pues)

Paracentrotus lividus (8 lots, 13 exemplars)

Sphaerechinus granularis (1 exemplar)

Spatangus purpureus (1 exemplar)

llanterna d'Aristòtil tipus Camarodont (2 lots)

Espècies no Mediterrànies (5 lots, 4 espècies)
--

Les espècies no Mediterrànies presentaven en tots els cassos etiquetes d'identificació, i en la majoria dels cassos amb informació sobre l'origen (en tots els cassos Indo-Pacífica, llevat de *Echinus esculentus* que té una distribució Atlàntica). En tots els cassos es tracta d'espècies emblemàtiques, que ja estaven descrites a l'època. Cal destacar aquests exemplars ja que les testes d'equinoderms són extremadament fràgils i per tant és notable la seva presència a la col·lecció.

Echinus (esculentus) (1 exemplar) amb distribució Atlàntica

Diadema setosum (1 lot, 2 exemplars), distribució Indo-Pacífica

Heterocentrotus mamillatus (1 exemplar), distribució Indo-Pacífica

Schizaster lacunosus (2 lots, 5 exemplars), distribució Indo-Pacífica

A continuació es detallen les observacions per cadascun dels exemplars

Equinoderms del Mediterrani

Salv-8101 *Astropecten irregularis* (Pennant, 1777)

Observacions: Exemplar malmès.

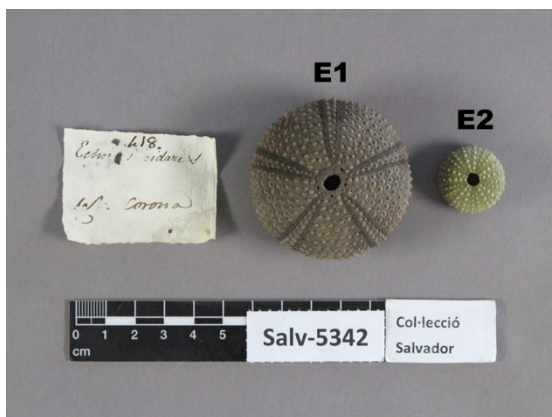
Salv-8961 *Echinaster sepositus* (Retzius, 1783)

Observacions:
Exemplar malmès

Salv-5342 E1 *Arbacia lixula* (Linnaeus, 1758)

Salv-5342 E2 *Paracentrotus lividus* (Lamarck, 1816)

Observacions:

L'exemplar E1 és un exemplar de l'espècie *Arbacia lixula*. L'exemplar E2 és un exemplar de *Paracentrotus lividus*. Aquest exemplar sembla que no pertany al mateix lot i ha estat reubicat amb el lot Salv-5334 del mateix calaix. L'etiqueta que acompanya el lot "418 -*Echinus cidaris* - Ref: Corona" no pertany a aquest lot i s'ha reubicat amb l'exemplar Salv-5321. Exemplars ben conservats.

Salv-5323 *Paracentrotus lividus* (Lamarck, 1816)
 Salv-5325 *Paracentrotus lividus* (Lamarck, 1816)

Observacions:
 Exemplars molt fragmentats

Salv-5331 *Paracentrotus lividus* (Lamarck, 1816)
 Salv-5333 *Paracentrotus lividus* (Lamarck, 1816)

Observacions:
 Exemplar Salv-5331 fragmentat

Salv-5334 *Paracentrotus lividus* (Lamarck, 1816)

Observacions:
 Etiqueta original amb identificació correcta "*Echinus saxatilis* – Medito". La notació utilitzada a l'etiqueta és antiga *Echinus saxatilis* i fa referència a l'obra de Linnaeus (1758). Exemplars sencers i ben conservats.

Salv-5341 *Paracentrotus lividus* (Lamarck, 1816)
Salv-5343 *Paracentrotus lividus* (Lamarck, 1816)

Observacions:

Exemplar Salv-5341 fragmentat. Exemplar Salv-5343 ben conservat.

Salv-5327 *Cidaris cidaris* (Linnaeus, 1758)

Observacions:

Etiqueta original "422 *Echinus espatangus* – Ono Medito". Aquesta etiqueta no correspon a aquest exemplar. L'etiqueta s'ha re-ubicat amb l'exemplar Salv-5324. Exemplar molt fragmentat.

Salv-5339 *Cidaris cidaris* (Linnaeus, 1758)

Observacions:

Exemplar sencer i ben conservat

Salv-5346 *Cidaris cidaris* (Linnaeus, 1758)

Observacions:
Exemplar fragmentat

Salv-5321 *Cidaris cidaris* (Linnaeus, 1758)

Salv-6436 *Cidaris cidaris* (Linnaeus, 1758)

Observacions:
Pues de *Cidaris cidaris*

Salv-5344 *Sphaerechinus granularis* (Lamarck, 1816)

Observacions:
Exemplar fragmentat.

Salv- *Spatangus purpureus* O.F. Müller, 1776

Observacions:

Exemplar fragmentat. Etiqueta original "421- *Echinus lacunosus* - Ono Indo" no pertany a aquest exemplar i s'ha re-ubicat amb l'exemplar Salv-5337 (*Schizaster lacunosus*).

Salv-5283 llanterna d'Aristòtil tipus Camarodont

Salv-5284 llanterna d'Aristòtil tipus Camarodont

Observacions:

En ambdós cassos es tracta de la llanterna d'Aristòtil (aparell mastegador dels equinoïdeus) del Ordre dels Camarodont. Possiblement pertanyen a exemplars de *Paracentrotus lividus*, l'espècie més abundant a la col·lecció. Exemplars en bon estat de conservació.

Equinoderms no Mediterranis

Salv-5336 *Echinus (esculentus)* Linnaeus, 1758

Observacions:

Aquest exemplar s'ha identificat de manera temptativa com *Echinus esculentus*, una espècie amb distribució Atlàntica. L'etiqueta original que acompanyava l'exemplar "424- *Echinus mamillatus*" no pertany a aquest exemplar i s'ha re-ubicat amb el exemplar Salv-5345 (*Heterocentrotus mamillatus*)."

Salv-5345 *Heterocentrotus mamillatus* (Linnaeus, 1758)

Observacions:

Exemplar ben conservat

Salv-5337 *Schizaster lacunosus* (Linnaeus, 1758)

Observacions:

S'observen fragments que corresponen a 3 testes. Etiqueta original "420- *Echinus esculentus* - Ono europeo" no pertany a aquest exemplars i s'ha re-ubicat amb l'exemplar Salv-5336 (*Echinus (esculentus)*). Exemplars molt fragmentats.

Salv-6265 *Schizaster lacunosus* (Linnaeus, 1758)

Observacions:

S'observen fragments que corresponen a 2 testes. Exemplars molt fragmentats.

Salv-5338 *Diadema setosum* (Leske, 1778)

Observacions:

Etiqueta original amb identificació correcta "423. *Echinus diadema* – vulgo diadema de los turcos. Mar de India". *Echinus diadema* Gmelin, 1788 és un sinònim (subjective junior synonym) de *Diadema setosum*. Un dels exemplars està parcialment fragmentat.

Bibliografia

- Clark, A.M. & Rowe, F.W.E. (1971). Monograph of shallow-water Indo-West Pacific echinoderms. Trustees of the British Museum (Natural History). London 238 pp
- Gmelin, J. F. (1788) *Caroli a Linné systema naturae per regna tria naturae, secundum classes, ordines, genera, species, cum characteribus, differentiis, synonymis, locis. Tomus I. Editio decima tertia, aucta, reformata.* - pp. [1-12], 1-500. Lipsiae. (Beer).
- Leske, N. G. (1778). *Additamenta ad Jacobi Theodori Klein Naturalem Dipositionem Echinodermatum et Lucubrationum de Aculeis Echinorum Marinorum.* Lipsiae: xx, 214pp
- Linnaeus, C. 1758. *Systema Naturae per regna tria naturae, secundum classes, ordines, genera, species, cum characteribus, differentiis, synonymis, locis. Editio decima, reformata.* Laurentius Salvius: Holmiae. ii, 824 pp
- Müller, O.F. (1776). *Zoologica Danicae Prodromus seu Animalium Danicae et Norvegiae indigenarum characteres, nomine, et synonyma imprimis popularium.* Havniae. XXXII, 274 pp
- Smith, A. B. & Kroh, A. (2011) *The Echinoid Directory*. World Wide Web electronic publication. <http://www.nhm.ac.uk/research-curation/projects/echinoid-directory>. Accessed 2014-07
- WoRMS Editorial Board (2014). World Register of Marine Species. Available from <http://www.marinespecies.org> at VLIZ. Accessed 2014-10-05